

Rigoare și relevanță analitică

Remarcabilă, seria articolelor de exegeză teatrală semnate, în ultimul timp, în *Tribuna*, de criticul dramatic Doina Modola. Ne-au reținut în mod special atenția articolele *Rigoarea formei* (nr. 33/1989) și *Valoare și exemplaritate* (nr. 34/1989).

Primul, dedicat dramaturgiei lui Mihai Ispirescu, se constituie — prin relevanța observațiilor critice și rigoarea judecăților de valoare — într-un text de referință pentru înțelegerea specificității autorului și a locului ce i se cuvine în peisajul literaturii dramatice actuale. Se apreciază, cu judiciozitate, că „*Piese*le lui Mihai Ispirescu îl creditează drept cea mai de seamă personalitate dramaturgică apărută în ultimii ani. Rigoarea formei, relevanța situațiilor scenice, conturul decis al personajelor, ingeniozitatea intrigii, incisivitatea satirei, deschiderea și anvergura semnificațiilor recomandă forța unui talent, ținuta unei conștiințe. Debutul târziu ne pune în fața unui condei matur și a unui caracter tămăduit de pripeli și veleități. Umorul caustic, sever, atroce, pe alocuri, nu rătăcește niciodată prin locuri comune decât pentru a le supune nemilos sancțiunii critice. Ridiculizarea depășește întotdeauna primul nivel, al aparențelor, spre vivisecția straturilor profunde. Rîsul, cu totul lipsit de grațuitate, reflectă bunacredință, adînc „ultrașiata”. Făcută cu aplicație și simț al valorii, analiza de text a pieselor „Trăsura la scară” și „Aprilie, di-

mineața” (ambele apărute în volum, la Editura „Eminescu”, în 1988, în colecția „Rampa”), ca și raportarea la spectacolele lui Dan Micu, realizate cu aceste piese, pe scena Teatrului „Nottara” îi permit autoarei concluzionări la care nu putem decît să subscriem: „*Dramaturgul atacă frontal fenomenele deviate, fără abilități factive și precauții ambigue, cu o franchețe ce-l recomandă ca autentic moralist, demn continuator al satirei caragiariene*”.

Cel de al doilea, conținând considerații substanțiale privitoare la concepțiile de actualitate în dramaturgie, oferă totodată o sesizantă panoramă a stagiunii teatrale 1988—1989, a citorva dintre direcțiile ei repertoriale constitutive și a spectacolelor din dramaturgia originală, reprezentative pentru înțelegerea complexă a conceptului în chestiune. „*Actualitatea în dramaturgie nu înseamnă — după cum precizează autoarea — un set ilustrativ de teme, breviar al unei problematice predilecte, recomandabile sau oportune la un moment dat, ci capacitatea adîncă de a surprinde tiparul revelator al unei deveniri, scenariu dinamic în care se proiectează fenomene și procese definitorii la un moment dat sau general omenești. Punerea în ecuație dramatică, cu toată încărcătura ei semantică, devine mai importantă și mai eficientă decît orice oportunități tematice intrucît e immanentă comunicării tea-*

trale, relației cu receptorul”.

Analiza concisă, la obiect, a spectacolelor *Futerea și Adevărul* de Titus Popovici (în regia lui Dan Alecsandrescu, la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț), *Europa, a port — viu sau mort!* de Paul Cornel Chitic (în regia lui Cristian Ioan, la Teatrul de Nord Satu Mare), a pieselor lui Marin Sorescu, *Răceala* (regizată de Emil Reus, la Naționalul timișorean) și *A treia țepă* (pusă în scenă de Ion Caramitru la Teatrul „Bulandra”) a premierei absolute *Moara de pulbere* de D. R. Popescu (pusă în scenă de Ioan Ieremia la Teatrul de Stat din Oradea) și, din dramaturgia aceluiași autor, a spectacolelor *Balconul* (în regia lui Eugen Mercus, la Teatrul Dramatic din Brașov) și *Piticul din grădina de vară* (în regia lui Silviu Purcărete, la Teatrul Național din Craiova), precum și a parabolii lui Horia Lovinescu, *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă* (regizată de Mircea Marin, la Teatrul Dramatic „Maria Filotti” din Brăila) avansează puncte de vedere adesea originale, sintetic caracterizante, pentru opera autorilor investigați și atributele definitorii ale viziunilor regizorale avute în vedere. Bine cumpănită, convingător argumentată pe parcursul articolului, concluzia autoarei este că textele și spectacolele analizate „*dau pondere unei stagiuni și stau mărturie orientării dramaturgiei spre autentică valoare și originalitate de expresie, alcătuiind tot atîtea direcții de evoluție viitoare*”.

V. P.